

Dossier: els marbres del partenó

La inacabable polèmica

Jaume Almirall

Entre els molts casos de béns artístics espoliats arreu del món pels occidentals, és ben conegut el de les nombroses escultures del Partenó arrabassades al monument, a inicis del segle XIX, per Thomas Bruce, Lord Elgin, emparat en drets molt dubtosos i emprant procediments terribles. Des de fa més de dos-cents anys, aquells cèlebres marbres s'exposen a la Sala Duveen del Museu Britànic. Des del mateix moment de l'espoli es van fer sentir algunes veus horroritzades per aquell acte de barbàrie, entre les quals la de Lord Byron. Des de fa més de quaranta anys, Grècia reclama la restitució del que considera una propietat inalienable adquirida amb frau. L'estendard d'aquesta reclamació va ser brandat amb determinació i contundència per Melina Mercouri, sobretot des de l'altaveu que li fou el càrrec de ministra de cultura del seu país, i fins al final de la seva vida. Durant aquestes dècades, la petició de restitució dels marbres ha esdevingut un afer d'estat, compartit per la població grega i, cada vegada més, un assumpte universalment conegut i també vist amb comprensió i simpatia. Des de l'estiu de 2009, un modern i esplèndid edifici construït *ex nouo* a poca distància de l'acròpolis d'Atenes substitueix el vell Museu que havia estat emplaçat en el seu interior i que havia resultat obsolet i insuficient; un motiu no menor, però, per a la seva construcció fou el d'oferir un espai prou adequat per a l'eventual acollida dels marbres retornats, anul·lant així l'argument exhibit sovint per determinades autoritats britàniques per a la no devolució de les esmentades obres.

A finals de la tardor de 2023, determinades informacions feien pensar que, com a fruit de discretes negociacions, per fi s'havia trobat una fórmula perquè els marbres reclamats retornessin a Atenes i s'afegissin als que s'exhibeixen al nou Museu de l'Acròpolis. L'acord semblava evident fins al punt que la presència a Londres del Primer Ministre grec, Kiriakos Mitsotakis es justificava amb aquesta raó. L'expectació era màxima quan l'aleshores Primer Ministre britànic, Rishi Sunak, al·legant disconformitat amb determinades declaracions de Mitsotakis, va anunciar abruptament que la trobada dels dos mandataris no es produiria. La consternació produïda per aquella notícia va ser seguida immediatament per una llarguíssima sèrie de declaracions i, sobretot d'articles, tant a la premsa grega com a la britànica, i també a la internacional.

Arran de les eleccions legislatives britàniques, el 4 de juliol de 2024, i de la formació d'un nou govern, ara laborista, presidit per Keir Starmer, han ressorgit noves esperances d'una eventual represa de les converses sobre l'assumpte i les especulacions sobre un possible canvi de postura per part de les autoritats britàniques.

Αέρηδες – Torre dels Vents presenta en aquest breu dossier, al llarg de les següents pàgines, algunes mostres d'aquesta polèmica tal com ha aparegut en alguns mitjans, especialment grecs. Ens ha semblat oportú presentar també, pel seu interès com a document històric, el discurs pronunciat per Melina Mercouri, en qualitat de ministra de Cultura, el 1982, davant l'assemblea de la UNESCO: el discurs va constituir un al·legat, ara de caràcter oficial, per a l'exigència de restitució dels marbres del Partenó.

Hem pogut incloure en el dossier alguns articles recents que aporten arguments nous que rebatrien la suposada legalitat de l'apropiació dels marbres per Elgin.

Caricatura humorística al·lusiva a la polèmica sobre els marbres del Partenó.

Dimitris Khantzópulu, *Η Καθημερινή* [El Quotidià], 30/11/2023